

בקובצי המידע של המוסד בנושא תגמולי מילואים, דמי לידה וגמלאות נפגעי עבודה היו נתונים על הכנסות של כמה ממקבלי גמלה להבטחת הכנסה שלא היו ידועות לשירות להבטחת הכנסה, ולפיכך לא נשקלו בעת חישוב הגמלה.

מעבידים לא שילמו לעובדיהם דמי הבראה, שכר מינימום ואת מלוא תגמולי המילואים שהגיעו להם. כתוצאה מכך שילם המוסד לתובעים גמלה העולה על הגמלה שהיה עליו לשלם לו שילמו להם המעבידים את התשלומים האמורים, שכאמור הגיעו להם.

המוסד לא קבע הסדרים לקבלת מידע שיטתי על תלמידי מוסדות תורניים הרשומים במשרד לענייני דתות לצורך השוואתו עם קובץ מקבלי גמלה להבטחת הכנסה. בדיקת משרד מבקר המדינה העלתה, כי מאות תלמידים (370) קיבלו לכאורה בניגוד לחוק גמלה להבטחת הכנסה במשך חודש אחד לפחות שבו היו רשומים במשרד כתלמידים. בקובץ תלמידים של המשרד, שאמור לשמש בסיס להשוואה האמורה, נמצאו פגמים שעלולים להקשות את ההשוואה ואת השימוש בתוצאותיה: רישום תלמידים במספרי זהות שגויים ורישום של מי שאינם תלמידים. בבירורים שעשה המוסד במשרד מסר המשרד למוסד נתונים שלא תמיד תאמו את הרישום בקובץ תלמידים. כתוצאה מכך, לא שלל המוסד את הזכאות לגמלה של מקצת התובעים שהיו תלמידים.

בתשובתו הודיע המוסד, כי השוואת המידע הרשום בקובץ הבטחת הכנסה עם המידע הרשום בקבצים אחרים במוסד יש בה כדי לפתור את מרבית הבעיות שהעלה משרד מבקר המדינה. ואולם עקב סדר העדיפות שקבע המוסד, שבראשו עומדת הכנת המערכת הממוחשבת במוסד לשנת 2000, ובשל מגבלות כוח האדם באגף ענ"א, המופקד על עיבודי המחשב, לא יוכל המוסד לעשות את השוואת המידע שעליהן המליץ משרד מבקר המדינה, לשם גילוי תובעי גמלה שאינם זכאים לה.

לדעת משרד מבקר המדינה, על המוסד לתקן את הליקויים שהועלו בדוח הביקורת ולעשות שימוש מרבי ומיטבי במאגרי המידע שברשותו ובמידע שברשות גופים אחרים אשר הוא רשאי לקבל מהם מידע, לרבות המידע שבמשרד לענייני דתות. כמו כן, עליו לפעול לפיתוח מקורות מידע נוספים, ובהם מידע ממעבידים על השכר החודשי שהם משלמים לעובדיהם.

תשלום תוספת "בוררות מסים" לגמלאי המוסד

ביוני 1994 מונתה גמלאית של המוסד לביטוח לאומי (להלן - המוסד), שפרשה מעבודתה כחמש שנים קודם לכן, למשנה למנכ"ל המוסד (להלן - המשנה). בכתב המינוי נקבע שהיא אינה צוברת זכויות לפי חוק שירות המדינה (גמלאות), התש"ל-1970 (להלן - החוק).

באוקטובר 1994 פנה המוסד אל נציבות שירות המדינה (להלן - הנציבות) וביקש לאשר תשלום של תוספת "בוררות מסים" (להלן - תוספת בוררות) לגמלתה, אף על פי שהתוספת לא שולמה לה בהיותה מנהלת מחלקת ההדרכה במוסד לפני פרישתה לגמלאות, ולפיכך לא נכללה ב"משכורת הקובעת" לחישוב גמלתה¹. בעקבות הפנייה אישרה הנציבות את תשלום התוספת למפרע מ-1.1.94.

¹ החוק קובע, כי "משכורת קובעת", לגבי אדם פלוני בזמן פלוני - שיעור המשכורת, לרבות התוספות הקבועות, המגיע, באחד לחודש שבו חל אותו זמן, לעובד שדרגתו כדרגה שהיתה לפלוני ערב פרישתו מהשירות; ... 'תוספת קבועה' - תוספת המשתלמת על משכורתו היסודית של עובד ושהוכרה על ידי הממשלה כתוספת קבועה לעניין חוק זה."

1. באפריל 1997 בדק משרד מבקר המדינה במוסד ובנציבות את תהליך אישור תוספת הבוררות לגמלה המשולמת למשנה. וכן, בדק אם גם גמלאים אחרים זכאים לתוספת זו.

2. על פי החלטת ממשלה מינואר 1977, שפורסמה ב"רשומות", תוספת הבוררות היא תוספת קבועה על פי החוק. בדצמבר 1993 המליצה ועדה מקצועית, שמינה נציב שירות המדינה (להלן - הוועדה) להחיל את הזכאות לתוספת האמורה על מי שסיימו קורסים שפורטו בהמלצות הוועדה וכן בעלי תפקידים שקבעה הוועדה, ובכללם שלושה בעלי תפקידים במוסד: מנהל תחום משאבי אנוש, ממנה על ההדרכה ומנהל אגף לוגיסטיקה. הזכאות נקבעה בתחולה למפרע מינואר 1994, או ממועד סיום הקורס המזכה בתוספת. כמו כן המליצה הוועדה, כי לנציב שירות המדינה תינתן סמכות לאשר את מתן התוספת האמורה לבעלי תפקידים אחרים. באוגוסט 1994 אושרו המלצות הוועדה בידי נציב שירות המדינה והממונה על השכר במשרד האוצר.

3. באוקטובר 1994, לאחר שאושרו המלצות הוועדה, פנה מנהל אגף כוח אדם במוסד (להלן - מנהל האגף) אל סגן ממנה תקינה וסיווג משרות בנציבות וביקש לאשר את תשלום תוספת הבוררות למשנה למפרע מיום 1.1.94. בנימוקי הבקשה צוין: (א) אף על פי שהתוספת האמורה לא שולמה למשנה בהיותה הממונה על מחלקת ההדרכה במוסד, יש לשלם לה את התוספת לאור המלצות הוועדה המקצועית. (ב) המשנה סיימה קורס מוכר לעניין זה. (ג) אמנם תוספת הבוררות לא שולמה בעבר למי שפרשו לגמלאות לפני התאריך הקובע², אך הנציבות שינתה את עמדתה ואישרה את התוספת לכמה בעלי תפקידים שפרשו לגמלאות לפני התאריך הקובע, לאחר שהגישו בעניין זה תביעות לבית הדין לעבודה.

על פניית המוסד השיבה הנציבות, "כי בהנחה שהנ"ל עומדת בכל הקריטריונים המזכים ב'תוספת בוררות' - אין כל מניעה לאשר לה זאת בתשלום גמלתה. תחולת תשלום התוספת מיום 1.1.94". בעקבות תשובה זו שילם מינהל הגמלאות את תוספת הבוררות למשנה למפרע מהמועד שבו אושרה התוספת למנהל מחלקת ההדרכה במוסד.

ביוני 1997, בתשובה לפניית משרד מבקר המדינה, כתבה סגנית בכירה ליועץ המשפטי של הנציבות, שכל גמלאי שמתקיימים בו תנאי הזכאות, תאושר זכאותו לתוספת מהמועד שבו הוחלה על ממלא התפקיד הפעיל. מכיוון שהמוסד כתב לנציבות, כי לפני פרישתה לגמלאות סיימה המשנה קורס המזכה בתוספת האמורה, אישרה הנציבות את זכאותה של המשנה לתוספת מהמועד שבו אושרה הזכאות למנהל מחלקת ההדרכה.

לבקשת משרד מבקר המדינה, פנה מנהל האגף אל הנציבות באוגוסט 1997 ופירט אילו קורסים סיימה וארגנה המשנה בהיותה מנהלת מחלקת ההדרכה וחזר וביקש את אישור הנציבות לתשלום התוספת האמורה. בספטמבר אותה שנה הודיעה הממונה על יחידת השירות למשרדים בנציבות למוסד, כי לאחר שבחנה את המידע שמסר לה המוסד היא החליטה שהאישור לתשלום התוספת למשנה בעינו עומד.

יצוין, כי עד מועד הביקורת לא יזם המוסד פניות לנציבות בעניין תשלום תוספת בוררות לגמלאים אחרים. לבקשת נציג משרד מבקר המדינה, פנה מנהל האגף אל הנציבות וביקש שתבחן את זכאותו של גמלאי אחד שעד אז לא קיבל את התוספת האמורה. בתשובתה הודיעה הממונה על יחידת השירות למשרדים בנציבות, כי על סמך התקדים שנקבע בעניינה של המשנה "בדקתי התיק האישי ... ומצאתי כי הנ"ל היה בוחן גבייה, מעבד דוחות ומבקר מס הכנסה. וכן השתתף בקורס מבקרי חוץ. לאור העובדות הנ"ל זכאי העובד לתוספת בוררות בשיעור 30% בתחולה מיום 1.1.94".

² תאריך קובע הוא המועד שנציב שירות המדינה והממונה על השכר קבעו שהוא מועד תחולת הזכאות.

בתשובתו מדצמבר 1997 הודיע המוסד למשרד מבקר המדינה, שמינהל הגמלאות במשרד האוצר ישלם לגמלאי שאושרה זכאותו את התוספת האמורה עם תשלום הגמלה לחודש דצמבר. עוד הודיע המוסד, כי בדק ומצא ש-18 גמלאים אחרים, שאינם מקבלים תוספת בורות, זכאים לכאורה לתוספת, וכי זכאותם תיבדק בידי הנציבות.

בתשובתה מ-4.9.97 למנהל האגף הודיעה הממונה על יחידת השירות למשרדים בנציבות, כי ייבדק אם הגמלאים שפרשו לפני 1.1.94 זכאים לתוספת.

לדעת משרד מבקר המדינה, בעניין אישור זכאותם של גמלאי המוסד לביטוח לאומי לתוספת "בורות מסים", מן הראוי שהמוסד יפעל כפי שפעל בעניינה של המשנה למנכ"ל המוסד. מן הראוי שהמוסד ייזום פנייה לנציבות שירות המדינה לברור זכאותם של גמלאים שאינם מקבלים את התוספת, אם פרשו מעבודתם לפני ינואר 1994, לפני פרישתם מילאו תפקיד המזכה בתוספת וסיימו קורסים מוכרים לעניין זה.